

Overspelige echtgenoot kan zich niet altijd op privacy beroepen

Het recht op privacy uit artikel 8 EVRM wordt niet geschonden als een echtgenoot de liefdesbrieven van zijn overspelige echtgenoot als bewijs gebruikt in de echtscheidingsprocedure.

Voorwaarde is wel dat de brieven niet gedekt zijn door het beroepsgeheim en dat ze niet op onrechtmatige wijze werden verkregen. Met deze uitspraak bevestigt het Europees Hof voor de Rechten van de Mens de gangbare opvatting in de Belgische rechtspraak en rechtsleer.

Steven Vandromme

Op 17 december 1993 vroeg een vrouw de echtscheiding aan op grond van feiten. Enkele dagen later vroeg zij aan de voorzitter van de rechtbank voorlopige maatregelen voor de duur van de echtscheidingsprocedure. Ze legde liefdesbrieven en documenten van haar man voor, waaruit bleek dat die een homoseksuele liefdesverhouding had.

Hoewel de man zijn homoseksuele gaardheid en zijn relatie niet formeel betwistte, verzette hij zich tegen het gebruik van de liefdesbrieven als bewijs in de procedure over de voorlopige maatregelen. Volgens hem waren de liefdesbrieven irrelevant voor de beslissing over de voorlopige maatregelen. Het bewijs van de homoseksuele overspelige relatie was immers enkel van belang voor de beslissing over de grond van de zaak. Daarenboven beweerde de man dat zijn vrouw in het bezit van de liefdesbrieven was gekomen door het cijferslot van zijn akteetas open te breken. De vrouw repliceerde daarop dat haar man dan maar klacht had moeten neerleggen bij de politie wegens diefstal met braak. Ook de minnaar kwam tussen in de procedure, en riep in dat de liefdesbrieven uit de debatten moesten worden geweerd omwille van het recht op bescherming van zijn persoonlijke levenssfeer.

Volgens de voorzitter van de rechtbank verzet niets zich tegen het gebruik van correspondentie uitgewisseld tussen een echtgenoot en een derde als bewijs in een echtscheidingsprocedure, op voorwaarde dat de brieven niet gedekt zijn door het beroepsgeheim en dat ze niet op onrechtmatige wijze zijn verkregen (bijvoorbeeld door een misdrijf). Dat laatste achtte de rechter bij gebrek aan bewijzen ook het geval. De voorzitter beval de nodige voorlopige maatregelen, zonder te verwijzen naar de inhoud van de liefdesbrieven. Ook het hof van beroep en het Hof van Cassatie beslisten in dezelfde zin. Hoewel het foutief gedrag van één van de echtgenoten niet of minder aan de orde was in de procedure over de voorlo-

Elke huwelijkspartner heeft een 'recht op nieuwsgierigheid' dat hem toelaat de nakoming van de huwelijkse plichten na te gaan.

pige maatregelen dan in de echtscheidingsprocedure zelf, achtten beide hoven het niet noodzakelijk dat de liefdesbrieven uit de debatten werden geweerd. De mannen vonden dat artikel 8 EVRM was geschonden en trokken daarom naar het Europees Hof in Straatsburg.

Dat het gebruik van liefdesbrieven door iemand die noch de afzender noch de bestemming ervan was, een inmenging in het recht op privacy kan uitmaken, staat buiten kijf. De vraag is of die inmenging berust op een wettelijke basis, een legitiem doel dient en noodzakelijk is in een democratische samenleving.

VERHOUDING TUSSEN GRONDRECHTEN

Het Europees Hof stelt vast dat de Belgische rechtspraak en rechtsleer het gebruik van brieven van een echtgenoot in de echtscheidingsprocedure toestaan, zodat de inmenging geacht wordt op een wettelijke basis te berusten. De procedure voor het bekomen van voorlopige maatregelen is een *accessorium* van de echtscheidingsprocedure en impliceert dat de verzoeker aantoont dat de voortzetting van het samenleven onmogelijk is geworden zodat voorlopige maatregelen nodig zijn. Om die reden kan de echtgenoot zich eraan verwachten dat de verzoeker alle elementen zal aanvoeren die de onmogelijkheid bewijzen. De bewijslast ligt immers bij de verzoeker volgens het adagium *actori incumbit probatio*. Dat vormt in de ogen van het Europees Hof een voldoende wettelijke grondslag.

De inmenging in de privacy heeft tot doel het iemand mogelijk te maken een einde te maken aan zijn huwelijk, door aan te tonen dat verder samenleven onmogelijk is geworden door het foutief gedrag van zijn echtgenoot. Het voorleggen van liefdesbrieven is soms het enige materiele bewijs waarover een echtgenoot beschikt, zodat hij de kans moet krijgen dat in rechte voor te leggen om zijn zaak te verdedigen.

Staat de inmenging in de privacy in een redelijke verhouding tot het nagestreefde legitiem doel? Hoe verhouden zich hier enerzijds het recht op een eerlijk proces en een eerlijke bewijsvoering van de ene echtgenoot en anderzijds het recht op bescherming van de intimiteit en het liefdesleven van de andere echtgenoot? Het Europees Hof wijst er op dat in een echtscheidingsprocedure en de daarmee samenhangende procedure tot het verkrijgen van voorlopige maatregelen onvermijdelijk elementen uit het privéleven van de echtgenoten ter sprake komen. Niettemin moet de inmenging in het privéleven beperkt worden tot het strikt noodzakelijke, rekening houdend met de aard van de procedure en de concrete omstandigheden.

Het Europees Hof sluit zich aan bij de boven vermelde voorwaarden uit de Belgische rechtspraak en rechtsleer, over het beroepsgeheim en het rechtmatig verkrijgen van de liefdesbrieven. De man had uiteindelijk geen klacht neergelegd bij de politie wegens diefstal met braak (hierbij speelt misschien mee dat artikel 462 Sw. een strafuitsluitende verschoningsgrond bevat voor diefstal tussen echtgenoten), zodat het on-

rechtmatig verkrijgen van de liefdesbrieven niet was aangetoond.

LICHTPUNT IN DE ELLENDE

Wat de specifieke omstandigheden van het geding betreft, stelt het Hof vast dat de man niet betwistte dat er voorlopige maatregelen nodig waren en zich ook niet verzette tegen de uiteindelijk opgelegde maatregelen. Hij beklagde zich enkel over het feit dat zijn relatie in de openbaarheid was gekomen door het gebruik van de liefdesbrieven als bewijs. Het Hof vraagt zich af of de neerlegging van de liefdesbrieven als bewijselement wel noodzakelijk was, aangezien de homoseksuele relatie niet werd betwist, maar voegt er tegelijk aan toe dat *a posteriori* niet uitgemaakt kan worden hoe de minnaar gereageerd zou hebben als de liefdesbrieven niet als bewijs waren voorgelegd of uit de debatten zouden zijn geweerd. Ten slotte relativeert het Hof de openbaarheid van de procedure die in echtscheidingszaken eerder beperkt is. De publiciteit was bovendien vooral te wijten aan de betrokkenen zelf, door hun pogingen de liefdesbrieven uit de debatten te weren. Het Europees Hof komt dan ook tot het unanieme besluit dat artikel 8 EVRM niet werd geschonden door de weigering van de rechter om de liefdesbrieven uit het debat te weren.

Het zou inderdaad *unfair* zijn, mocht de bedrogen echtgenoot geen gebruik mogen maken van de liefdesbrieven. Hetzelfde geldt overigens voor de echtgenoot die het slachtoffer is geworden van een schijnhuwelijk. Hoewel ook een gehuwd persoon recht heeft privacy, zelfs tegenover zijn echtgenoot, vloeien uit het huwelijk ook plichten voort waar de partners vrij voor gekozen hebben. Dat impliceert ook dat elke huwelijkspartner een 'recht op nieuwsgierigheid' heeft dat hem toelaat de nakoming van de huwelijkse plichten na te gaan en, in geval van tekortkoming, het bewijs ervan te leveren (in zoverre dat in het huidige echtscheidingsrecht nog nodig is). Het bewijs kan met alle middelen van recht worden geleverd, maar vaak komt men niet verder dan een aantal overeenstemmende vermoedens. Een rechtmatig verkregen liefdesbrief als bewijselement is voor de bedrogen echtgenoot dan ongetwijfeld een welkom lichtpuntje in al zijn ellende...

(De auteur is substituut-procureur des Konings in Antwerpen en navorser aan de Universiteit Antwerpen. De uitgedrukte opvattingen zijn louter persoonlijk)

Hof *Mensenrechten*, 13 mei 2008, arrest *N.N. en T.A. t. België*

www.echr.coe.int

Klaar voor een wereld van verschil?

Van *JurisoftPlus*... naar **kleos**

Wenst u meer informatie over de nieuwste onmisbare oplossing voor een **optimaal beheer van uw advocatenkantoor**?
Laat het ons zeker weten! Surf naar www.kluwer.be/kleos

 Kluwer
a Wolters Kluwer business